„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 73. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 10. МАЈА 1894. ГОДИНА XXIX.

СЛАВА СУДУ У СРБИЈИ!

У данима тешког искушења по нашу браћу у Србији, засијала је једна сјајна звезда на небу Србиновy, засијала је тако снажно, да и сада још блепте очи реакционара у Србији.

Петог маја о. г. збио се догађај, који ће дубоког трага оставити у политичком животу наше браће у Србији.

Народ српски са још већим поуздањем може од сада говорити: „Хвала богу и суду!“

Тако говоре милиони Срба данас са још већом вером у судску правду!

Првостепени судови у Србији имали су прилике, бар неки од судова, да се изјасне о познатој наредби, по којој се бившем краљу Милану враћају сва права, као члану владалачког дома.

У земаљском уставу законе може доносити и обарати само скупштина, а нико други.

За Николајевића је све то било — лук и вода. Какав устав, какви закони, то све не важи за данашњу реакцију у Србији.

Данашња несавесна влада навела је и српског владаоца, да потпише тај указ, који се коси са српским законима. И због тога ће та влада одговарати, кад у Србији наступи редовно стање. Јер по земаљском уставу ни један указ владаочев не важи, док га не премапотпише влада, која у свему носи одговорност, јер је владаочева личност неприкосновена.

Првостепени судови су скоро махом решили, да та позната наредба од Ускрса не важи за суд, јер се не може уништити један позитивни закон, који је редовним путем од стране народне скупштине донесен.

Али све су очи упрте биле на највиши суд у земљи, на треће степени суд или касацију. Почињући одозго па до доле, од највиших палата до најнижих колеба, све је са нестрпљењем очекивано, какво ће решење донети српска курија — касација.

Влада као да је у напред знала, да ће том приликом претрпити велики пораз, ал се ипак — надала.

Председник касације зват је у двор на ручак, а чланови владе гледали су, да га склоне, да призна вредност познатој наредби. Али се Радовић знао одржати на својој висини. Тако исто и остале чланове касације звикао је Николајевић и министар правде Андоновић себи, пипао пулс, али — збиља се преварише.

Било је ту мњења и молбе и застрашивања од стране владе, али се судије одржаше достојанствено и мирном савешћу решише, да наредба од 17. априла нема обавезе за суд, да дакле не — важи.

Кад је влада видела, да њена ствар код касације рђаво стоји, она је покушала да одлаже ту касациону седницу, држећи, да ће се остали чланови касације поколебати и гласати за наредбу. Међутим десило се обратно, чланови касационог суда имали су каде да се приберу и да се још већма утврде на путу, који је једино прав и поштен.

Влада је подејствовала на судије Угришића и Делића и они су у више маха одсуствовали, а касација због недовољног броја чланова није могла доносити правоваљане одлуке. Особито је судија Угричић сваки дан био „болестан“, те није одлазио у суд, али је за то ипак ишао — на пиво. Али се најзад није имало куда и оба судије дођоше 5. маја у суд. Одмах је и почело решавање о тој ствари и суд је донео одлуку, да указ од ускрса није надлежан, да поништи од скупштине донесени и од намесништва потврђени закон о бившем краљу Милану.

Врло је важна и та околност, што је ту заиста по правди суђено, и што се једино закон, као највиша воља, имао у виду. Врло се добро увидело, да ово није партијска ствар, него општа.

Влада, да би помела суђење касационог суда, изазвала је из суђења члана касације Ђоку Новаковића и одвела га у његов стан, где му је стан преметла, тражећи неке „тајне прокламације“. Суд се ипак ништа није збунио и донео је са 9 гласова против 4 — решење, да поменута наредба није законита. У свим другим земљама, така влада, као Николајевићева морала би одмах после тако грдног пораза пасти, али Николајевић ни не мисли на то.

Три напредњака, четири радикала, један либерал и један неутрални гласали су против указа. Њихова су имена: председник Димитрије Радовић, чланови Дим. Миловановић, Ђока Симић, Милутин Марковић, Светозар Јањић, Васа Манојловић, Коста Гребенаровић, Паја Јанковић и Стеван Петковић.

Од четворице судија, који су признали указу од 17. априла снагу закона и обавезност за суд, двојица су либерали, један је напредњак и један досадашњи радикал. Њихова су имена: Захарија Угричић, Сретен Делић, Јоца Стевановић и Коста Савичевић.

Највећи ће пораз осетити Николајевић и његова компанија министара и није далеко време, када ће тако пасти, као што ни једно министарство до сада у Србији није пало.

У овом озбиљном и достојанственом држању касационаца народ ће српски у Србији увидети, да је и највиша интелигенција уз њега и још ће већма окуражен наставити борбу . . . —в—

НАША ПРАВА ПРЕД ГОРЊИМ ДОМОМ.

II.

Заоштрене прилике, које је изазвао грађански брак између угарске владе и већине горњега дома, распалиле су министре тако, да су ови сиктали као гује у процепу против свију противника грађанског брака. А највећма просуше жуч на наш народ и на закључке митрополијскога збора.

Министар-председник Векерле чак је претио у горњем дому, да се и наша автономна права могу скучавати, разуми уништавати. Па какву ми онда слободу имамо? Зар министар не ће да разуме ни значење ове јасне речи: автономија, самоуправа? Зар њему није познато, да је народно-црквена автономија постала на основу оног дела привилегија, који говори о народно-црквеним пословима? Зар не зна, да је право на автономију постало основним државним законом? Или зар министар држи, да му ми верујемо, да ће он за „љубав“ народа српског из основе прерушити државу Угарску?

Спомиње још неку државу у држави. Ударио је у крајност, као да се не види, да је ту фразу избацио у ветар. Док смо уживали политичка права, и онда није било државе у држави, а камо ли сад, кад су нас стерали у цркву и у школу. Па и ту нам не дају мира; не дају нам, да се по законитом праву слободно крећемо у њима. На против, увођењем црквене политике владине, а особито увођењем обвезног грађанског брака и државних матрикула увлачи се држава у нашу цркву, и по што ће се црквена политика распрострти само на ужу Угарску, то ће наша црква имати у том погледу друге установе у ужој Угарској, а друге у Тројединци. И зар ми не би ту с правом смели угарској влади подвикнути: Наша автономија и наша народна права, која смо на сабљи стекли, не стварају нити су стварала икад државу у држави, него сви ви стварате притиском од горе, а не вољом и пристанком народа у Угарској цркву у цркви, или још боље: државу у цркви!

Оваке речи, да је среће, требале су пасти у горњем дому. Патријарх Бранковић у свом говору заузео је верско и народно становиште према владином предлогу, и да је на том остало, ми би били задовољни; али угарски министри користили су се пруженом приликом, да покажу, како се они смеју натресати над нашим народом, а да епископат не ће смети да устане у одбрану, шта више, нагонће раслабљени српско-православни епископат, да ослаби пређашње речи свога патријарха и показаће своју надмоћ над њиме, играјући се с њиме у сабору шоркапе. Или зар речи министра Силађија не потврђују то?

Министар правде Силађи рекао је ово: „Са чуђењем и са великом жалошћу увидео сам из јучерашњег говора Њег. Екселенције патријарха карловачког, да законски предлог није добро разумео.“ Даље је рекао Силађи, говорећи о цепању наше митрополије на двоје, ово: „Позвала се Њег. Екселенција патријар на трећи разлог, који ја још мање разумем. Погрешка је свакако у мојој моћи схватања.“ (!) Зар ово није исмевање? Зар ово није поруга за српско-православни епископат? Па онда рекао је министар: „За схизму сматрам ја оно, кад се ко одрече догмата.“ Зар је то схизма? Кад се ко одрече догмата, онда постаје јерес. А кад ко повреди установе једне обласне цркве, то је онда схизма, раскол, као што је то овде увођењем црквене политике. Па зар се овде ни један епископ не нађе, да научи г. министра, шта је то схизма, кад овај то не зна?

Лабавим држањем епископата дошао је наш народ и опет до уверења, да епископске митре долазе на главе наших епископа вољом једног министра, који данас стоји, а сутра пада. Народ је опет стекао искуства, да је наш епископат лутка у владиним рукама и да он у крајњем случају увек мора да савија врат, јер: покорну главу сабља не сече!

После говора патријархова били смо умирени и задовољни, што се бар ево један пут показало, да је цео народ српски као такав противник тежњама данашње шовинистичке владе. Али и ово задовољство трајало је само 24 сахата. Онај исти патријарх, који нам је прибавио ово задовољство, рекао је на изазивање министра Векерла о митрополијском збору: „Нисам ја одговоран за то, што је политичка власт тај збор допустила“. Рекао им је дакле: „Ја се не би ни мало срдио, да сте ви тај збор забранили“. Обећао је још: „А ја не ћу никад скренути са законита пута.“ Векерле је постигао, што је хтео. Он је нагонио српског патријарха, да пада пред њим у прашину и да се правда.

Ако наш народ хоће да има самосталан епископат, онда мора свом снагом својом радити на том, да дође до народних владика, а то ће само тако бити, ако избор владика буде подлежао утецају народном. Но о том смо већ говорили опширније у овом листу, а говорићемо и и други пут згодном приликом.

Народ српски може бити умирен, да његова права не може збрисати ни Векерле ни Силађи. Народна су права уговорна права и док их се народ сам не одрече, не може му их нико збрисати. Ако се ћутање српско-православног епископата може сматрати за одобравање министровог говора, народ српски, жива црква, устао је у одбрану народних права. То најбоље доказује велики народни митрополијски збор. То ће народ српски кадгод буде требало доказати и делом посведочити.

Мил.

Нови Сад, 9. маја.

„Завера“ у мозгу министра Николајевића. На сами 5. мај, кад је касациони суд у Србији решавао судбу бившег краља Милана, Светомир Николајевић хтео је да начини мало ларме. Николајевић је пронашао неку „заверу против краља.“ Ухапшен је неки Чебинац, каменорезац из вароши Краљева. Полиција је претресла стан Кости Таушановићу бившем министру, Ђоки Новаковићу, члану касационог суда, Јакову Ненадовићу професору велике школе и Аци Станојевићу, штампару. Полиција је довела и жандарме и ставила их пред кућом поменуте господе.

Разуме се, да полиција није ништа нашла и на велику жалост Николајевићеву вратила се празних шака своме госи. Међутим министар просвете, Андра Ђорђевић, звани Јапанац, отпустио је професора Ненадовића из службе!

Скоро сви листови без разлике партија осуђују овај Николајевићев, такођер против уставан поступак. Али хајд, хајд, добро вели народ: „Ко с ђаволом тикве сади, о главу ће му се разбити“.

ПАРНИЦА ЗБОГ МЕМОРАНДУМА

(РУМУНИ НА ОПТУЖЕНИЧКОЈ КЛУПИ.)

Нечиста савест.

„Устанак је спремљен!

Буна је готова!

Ердељ је у пламену! Ердељ ври! Ухваћена завера! Тајне прокламације! Мађари у опасности! Нека нам администрација буде енергичнија! Хапсите, држите преметачине, растерујте те бунтовнике Румуне!

На што имамо полицију, ради чега нам је жандармерија, зар су хусари бадава дошли у Клуж?

По околним селима Клужа накупљено је сијасет румунског света из најудаљенијих крајева Угарске и Ердеља, који су на сваштa спремни, а у гори је готова чета од 30.000 горских становника, да на један миг румунских вођа претворе Клуж у прах и пепео и потамане Мађаре!

Мађари већ бегају из опасних места, да спасу свој живот!“

— — — — — — — — — — — —

Ето тако пишу мађарски шовинистички листови, таким и сличним речима сликају и износе прилике и расположење духова, које је постало због потегнућа парнице и судског расправљања румунског меморандума, и сваки дан доносе вести из појединих места како су ухапсили попа или учитеља због дражења народа, како су нађене тајне прокламације, које народ буне, како су одржане преметачине и нађене таке прокламације, како је овом или оном месту војска отишла и т. д.

— — — — — — — — — — — —

Наш нарочити извештач пише нам у тој ствари ово:

Могу вам јавити, да су овде како Румуни тако и Мађари јако раздражени, а и Саси, који су у последње време водили опортунитетску политику, увидели су, да је крајње време, да се и они опет покрену. То ми је рекао један некадашњи уредник највећег ердељског немачког дневног листа, а сада управитељ најугледнијег новчаног завода, а то се види и по начину, којим немачки (саски) листови прате меморандумску парницу.

Узрујаност је велика и до владе и Мађара стоји, да жице сасвим не попуцају, — ал то се не може постићи већом стегом и већим притиском, као што то шовинисте препоручују.

Ал завере и буне, то су деца усијане шовинистичке маште, њих је родила њихова нечиста савест.

Много је шовинистичка струја намела народностима, много је неправде учињено свима Немађарима, потиштеност је превршила меру, те се шовинисте саме плаше својих недела, боје се, да би могао доћи дан разрачунавања, држе да је већ ту, за то их попао страх и трепет, те свугде виде заваде, буне, устанке.

Говорили су, да има код Клужа једна шума, која се зове „Херцеговина“ и да су у њој сакривени 20—30.000 румунских горштака, тако званих „моц“-а, који су по описивању прави румунски Црногорци и који су 1848 године први од Румуна узели пушку у руку. Ја сам отишао у ту румунску Херцеговину, да видим и посетим те румунске Црногорце, ал жеља ми се није испунила. Херцеговина је један леп перивој тик уз жељезничке станице клушке, ал тамо од „моц“-а ни трага. Онда сам читао у клушким листовима, да су они прикривени негде далеко у не-

кој безименој гори, и чекају знак, пак да ослободе своје народне вође. Колико сам распитивао, нисам могао дочути, која је то безимена гора — те за то нисам ни походио те такозване устанике и све сам више тог уверења, да је та безимена гора: шовинистичка нечиста савест, где ти горски јунаци запетом пушком чекају.

Што се тиче прокламација, то у толико стоји, што са свију страна стижу оптуженицима брвојавни, писмени и штампани поздрави, који их храбре и уверавају, да је сав народ уз њих, који се нада, да ће истрајати ал да ће и победити правда. По целој краљевини Румунији читане су молитве за оптуженике и одржани су поред главне вароши Букурешта и по свима већим местима горостасни народни зборови, који су изразили своје симпатије са својом сабраћом у Угарској и Ердељу и протестовали због угњетавања њиховог и осудили поступак са меморандумом (Стиди се и црвени несретниче Светомире! Пр. ур.) Са тих зборова шиљани су таки поздрави и одлуке штампани угарским Румунима и садржавали су по Мађаре доста немиле истине и то су те похватане прокламације, које г. г. пандуре и жбирове узнемирују те их купе, хапсе људе и чине преметачине. Дописник великог једног немачког дневног листа имао је прилике да види и искуси сам, јер се са мном налазио у посети код једног Румуна, кад је дошла преметачина, те и њему одузела познату „реплику“, коју је са собом из Немачке донео и позван је био због тога на суд.

Румунски родољуби у Букурешту издали су у највећем облику, један грдан лист „Голготу“, где на насловној слици Мађари прикивају на пет крстова цело часништво румунске народне странке, и на томе су листу радили први књижевници и песници румунски, те је пун храбрења за оптуженике, а осуде садашње мађарске шовинистичке владавине. (И опет треба да се стидиш и црвениш проклети Светомире! Пр. ур.) Где су ту „Голготу“ нашли, ту су пљенили и хапсили.

Истина је, да су очи целог румунског народа упрте на Клуж, да они само на то мисле, само о томе говоре, и са зебњом очекују исход ове парнице. Та несносна неизвесност привукла је безброј румунског народа, да се из најудаљенијих крајева потруди до Клужа, вођен својим свештеницима и учитељима, где јатомице иду у депутације својим вођама, показујући према њима и народној ствари неизмерну љубав и оданост. Тај је народ свестан и миран, — ал је готов да дели судбину својих вођа, — и та привржености изазвала је страх мађарских шовиниста, те им се пробудила нечиста савест и мучи их дању и ноћу и ствара уображена страшила, те су подигли жандаре и хусаре, да растерују овај одушевљени народ. За то овај преноћива по околним местима, а зором долази споредним улицама у Клуж, те стрпљиво али зебњом и одлучношћу у срцу очекује, шта ће бити крај овом суђењу, и граби да бар један поглед баци на своје „народне мученике“, како оптуженике назива, и задовољан је, кад их види да се из суднице кући враћају.

Победили правда те народне вође ослобођени и народу остављени буду — нико не ће задовољнији бити и мирнији од овог свесног народа. — Али ако шовинизам проговори кроз поротнике — онда, онда ће тај народ понети са собом бол увреде, уверење да правде нема, горчину да је слободе нестало, убеђење да овако стање даље остати не може, и посљедице ће имати они да носе, који су то расположење духова својом безумном владавином изазвали и сами ће бити криви, ако се маште нечисте им савести обистине.

За то би у интересу заједничке нам домовине било, да се у последњем тренутку прену, и ударе другим путем.

*

Најновије вести јављају, да је на питање владино одговорио поджупан жупаније дубочке Торма као и Јекелфалуши, који је нарочито отишао у Ердељ, да не налазе потребу ванредних мера у погледу мира у Ердељу; међутим су се састали 23 владина посланика, који су против нашли, да је стање таково, да ће од **владе искати изасланье краљевог комесара, да привремено управља Ердељом.**

Из овога се види, како су озбиљне прилике у нашој земљи.

*

Прелазимо на даље извештаје о расправи.

Једанаести дан расправе 6. (18.) маја.

Један поротник пита, ко је саставио изјаву Бротеу, по којој је овај од одбора опуномоћен био да да јавности меморандум? Комша признаје, да је он то учинио. Председник га подсећа, да то стоји у опреци са његовим јучерашњим исказом, по којем Комша не познаје садржај изјаве. Комша разјашњује, он није саставио изјаву, већ је диктат Бротеов у његовој писарни писао; није било времена да га он накнадно прочита, те се због брзине и која погрешка увући могла. Председник не може да нађе трагове пренагљености, јер је лепо и брижљиво писао. Комша вели да би жалосно било кад би он као професор и у брзини стилистичне погрешке чинио. — И оптужени Варђан потписао је код Бортеа, да ли је и Албини тамо био, не зна, јер се одмах после потписивања удалио. — Оптужени др. Рац био је у уредништву „Трибуне“, када је Бротеа од њега журно потпис искао, а написана је изјава по упутству Бротеовом. О изношењу на јавност меморандума говорено је и пре 25. и 26. марта 1892. Већ од год 1881. удешавао се меморандум на румунском и немачком, а можда и на мађарском језику, да се цару поднесе. У начелу је тај план и одржан и од Бротеа пре времена на свет издан. У осталом се позива на своје раније исказе. Шта је са записницима, то он није у стању да каже

Судски лекар јавља писмено, да Албини још неколико дана не може доћи на расправу.

Протопоп Кристеа, био је у седницама одборским од 25. и 26. марта 1892. и суделовао при стилизацији меморандума, те прима пуну одговорност за текст. (Румунска публика виче му „Se treasca“. Председник прети, да ће испразнити салу и да ће оне што руше мир осудити на 8 дана затвора). У тим седницама од 25. и 26. марта 1892 није ништа решено о штампању. Патица је предложио да се чека док се сазна резултат депутације. Мисли, да су данас окривљена места истоветна са онима, која су у предатоме меморандуму. Записник предистраге није признао, нити потписао. На питање, да ли је био са депутацијом у Бечу, одговарада **јако жали**, што у Бечу није био.

Патрисије Барбу, оптужен је због растуривања меморандума. Исказује, да је један пакет са меморандумима на његову писарну стигао и његов писар је исте раздао. Нарочиту заповест није на то дао. Колико их је било, не зна

Оптужени Михали је такође био у мартовским седницама и учествовао при састављању меморандума Увек је био за то да се преда меморандум, али да се тек после депутације изнесе на јавност. Добио је око 40 комада и дао ко је заискао. О штампању и растуривању није могао председник дати никакав налог, пошто је решавање тог питања остављено за после депутације.

Оптужени др. Гаврило Трипон. Није био присутан у оним мартовским седницама. Увек је био и говорио за поднашање меморандума и прима потпуну одговорност за садржину му. Записник предистраге не признаје, јер је истражни судија Смит онда већ опасно оболео био на мозгу. Текст меморандума примљен је већ био народним збором од 21. и 22. јануара 1892 год., тамо је само још о поднашању расправљано, и поверено одбору даље извршавање. Па мартовским седницама није био нити је извештен о ондашњим решењима. Један пакет са меморандумима послан је у његову писарну, но пошто је болешћу његове супруге јако обузет био, то је тако недирнут остао, те га је полиција **на жалост конфисцирала** још док је био под крстоплетом. За растуривање и текст прима потпуну одговорност. За то може тако одлучне изјаве да чини, јер је увек тачне пратио политичне прилике свога народа. — Сви оптужени потврђују да оптужени Трипон није био у мартовској седници.

У 2 сахата закључена је седница ова.

Пред судницом на улици Румуну бурно су поздрављали при излазу Кристеу и Трипона. Полиција, и не мешајући се одмах је реквирирала хусаре, који су стигли на лице места, кад се свет већ разишао био.

Поглед по свету.

— Из угарског сабора. (Трећи дан поновне расправе о грађанском браку). У седници од суботе први је говорио гроф Аврам Ђирки, који прима предлог Апонијев. — За њим Петар Бусбах, полемише са грофом Апонијем и вели, да баш с обзиром на народносне тежње мора примоћи овај предлог. Брани сокачке демонстрације, које су биле у престоници приликом расправљања о грађ. браку у горњој кући — Гроф Владислав Сапари придружује се Апонијевом предлогу и жестоко напада на Чивуте и фрајмаурере. — Стеван Тиса говори у корист обвезног грађ. брака. — Угрон врло згодно расправља о односају владе према круни и либералне странке према круни. Горња кућа за то није респектовала већину доње куће, што ово није владина већина, него је влада задобила само помоћу крајње левице. Влада, која је тако слаба, не сме долазити у сукоб са горњом кућом, него своје захтеве треба да сведе на онај ступањ, на ком исти могу примити. Полемишући са министром правосуђа осуђује фабрикацију грофова и барона и на тај начин постизање већине у горњој кући. Напослетку изјављује садашњој влади неповерење. — Министар правосуђа Силађи побија оно, што је Угрон о значају вотума горње куће говорио; доказује, за што влада не може да пристане ни на какав компромис; оставља то да учини „она влада, која би дошла ако ове, реформе коначно падну, а која би се конституисала на основу програма, што га је јуче гроф Сапари развио.“ — Још су укратко говорили саски посланик Фридрих Шрајбер, који је на једну примедбу предговорникову о саским посланицима рефлектовао и Херман, који је у име своје партије изјавио, да прима предлог министра-председника. С тим је ова поновна расправа о обвезном грађанском браку довршена и гласање одређено за понедељак.

Вести из места и са стране.

Светосавско славље у Босни забрањено. Као што „Србобрану“ из Босне јављају, влада је забранила Србима да прославе 300-годишњицу спаљивања моштију св. Саве. На ову забрану могло би се много што-шта рећи, но ми ћемо само ово да речемо: По овом нека се пресуди и види каква је и данашња српска влада у Србији, која је тако исто забранила ову прославу.

Српска Панама. Београдски првостепени суд изрекао је над оптуженима за покрађу марака ову пресуду: Илија Хаџи-Максимовић телеграфиста и Јефта Гавриловић секретар министарства финансија осуђени су на 7, Божа Јовановић и Ђорђе Кимпановић фактор државне штампарије на 5 и Стеван Х. Поповић књижар на 2 године робије и за толико да губи грађанску част после издржане казне. Остали оптуженици, њих 7 на броју, ослобођени су од оптужбе.

Забрањено продавање брашна. Пишу нам из Ирига ово: „Данас у суботу дне 7. маја доживео је Ириг једну жалосну новост, која се можда годинама не догађа. Добош је по целој вароши јавио, да од данас није слободно на иришку пијацу доносити брашно ни продавати. Ово је добовано и по околним местима. Тако дакле г. начелник наш уме да се заузима за наше место, које га плаћа! Но о овој жалосној појави проговорићемо коју више на своме месту, а овом белешком бележимо само толико, да је то свакако учињено упливом нашег пристава „кликера“ — за љубав једноверног му брашнара Паракера. Да како, нека је само томе иноверцу добро, а Србима и српској сиротињи како било. Ово ћемо добро запамтити“.

Један католички епископ и „мачја музика.“ Приликом инсталације вел. жупана барона Е. Роснера у С.-Мармарошу, био тамо пре три дана приређен велики концерат, на ком је било врло много публике. Око поноћи приреде ђаци правне академије католичком епископу Меслињи-ју „мачју музику“ за његово држање у горњој кући приликом гласања о грађ. браку. Но владика узе ову демонстрацију са шаљиве стране, те окружен својим дворским свештенством врло учтиво захвали младим дрекавцима на њиховом „Абцуг“-у. Кажу, да је тај епископов поступак растерао честите „хазафиће“ брже него полиција.

Пут око земље за 65½ дана. У 51. броју нашега листа од ове године јавили смо нашим читаоцима, како се уредник лондонског листа „Pearson's Weekly“ Грифит подухватио да обиђе земљу за 65½ дана. Сад из Лондона јављају, да је Грифит извео, што је наумио и 4. (16.) о. м. вратио се са свог великог и интересантног пута. Кога интересује да види свезу, којом је могао поменути повинар да обиђе земљу за до сад најкраће време — нека прочита у 51. броју „Заставе“ вест, која о том говори.

Одликовано псето. У последњој главној скупштини париског друштва за заштиту животиња раздељено 719 награда. Но највећи јунак тога дана било је неко псето Султан, кога је друштво одликовало са „почасном пошом“. „Султан“, вели се у пропратном писму, „нема ни четир године, особито је питом и добар друг при игрању деце оне четврти, где станује. Одликује се особитом снагом и врло је добро дресиран. Ухватио је једног лопова, а једанпут опет неког убицу; 1893. спасао је из реке Марне дете од једанаест година; 9. априла 1894. извукао је из Сене неког човека, који се хтео да удави. Султан је готов и даље то да чини. Овом „почасном пошом.“, којом друштво одликује Султана, хоће се у овој скупштини, у којој се награђују толико људи за заслуге учињене животињама, да покаже, да је Султан велике услуге учинио човечанству“. Кад је хтео председник да веже „почасну пошу“ слављенику, овог је нестало. Као што су сви јунаци, тако се и Султан показао врло скроман.

ДОПИСИ.

Срп. Итебеј, почетком маја. Јављам вам, да је и код нас 27-ог априла одслужена св. литургија у спомен спаљивања св. моштију св. Саве, на којој је наш млади свештеник Душан Јосимовић говорио нам о заслугама св. Саве за Српство и тумачио нам о јединству цркве и школе. Црква је била врло добро посећена и цео дан је као благ дан прослављен. — Чујем, да се многи овдашњи изјаснили, да би из многих узрока хтели свој црквени храм св Саве 14. јан. преместити на 27. април, а најглавније с тога, што је 14. јануар и онако већ школска слава, па да би се тиме с једне стране одужили св. спомену спаљивања св. моштију, а с друге стране, да би раставили те две славе. По мом мњењу било би врло добро, а чујем да су и свештеници за то и да ће се за св. благослов постарати.

Код нас се од понедељника страшно окишало и то до подне ведро и лепо, а око 2 сата се почне облачити и киша са крупом падати. Но сваку меру и киша и крупа су превазишле у четвртак, када је ужасна киша са страшно великом крупом скоро 2 сата падала и том приликом је гром на 3 места пукао и једно момче од 12 година, Српче, које је чувало у пољу коње ударио и то малко у главу дирнуо и каљине му запалио. Дете је на месту мртво остало, али је и испекло се.

Храна прилична — воће опада.

Србин радикал.

Трговина.

Будимпешта, 7. (19.) маја 1894. Трговачки извештај Давида М. Амара.

Узроци лабавости наше житарске пијаце прошле недеље умножили су се и за то се стање опет погоршало.

Осим топлог времена, има ли смо сваки дан кише, осим тога и из иноземства су јављане здраво назадне цене.

Са готовом шеницом био је обрт слаб, при том су цене сваки дан падале и остављамо седмицу са 20 нов. јефтинијим ценама.

Промет 80.000 м. ц. Довози 177,390 м. ц. Извоз 1200 ц. Српска роба 76 прод. по ф. 5·65. Српска роба 75 по ф. 5·60. Све на три месеца. За лакше робе нема купаца.

Кукуруз фор. 4·70—75. Јечам фор. 5·40 до 6·10; српски фор. 5·40 - 60. Раж фор. 5·10—20. Зоб ф. 6·60 до 7·25; српска ф. 6·20—40.

Термини су почели лабаво и били сваки дан све назаднији.

Данас у по дне закључујемо: Шеница за јесен ф. 7·04. Зоб за јесен ф. 5·65. Кукуруз за мај-јуни ф. 4·74. Кукуруз за јули-август ф. 4 90 Репица за август-септембар ф. 10 05. Све од 100 килограма.

Шљиве сваки дан све рђавије пролазе, јер их не траже, тако да су цене само номиналне.

Готове нотирају: Узанц ф. 3 25, 100 к. ф. 4·25, 85 ком. ф. 7. За октобар-новембар ф. 6, 100 ком.

Узанц 100 ком. и 85 ком. продаја у Шапцу до 10 октобра прод по ф. 12.

Пекмез за септембар-октобар славонски фор. 15, српски ф. 14. За готову српску робу нико не пита.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи
од 7. (19.) маја.

Дукати — — — — — —	5 ф. 89 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 94 н.
Угарска златна рента — — —	120 ф. 25 н.
Аустријска златна рента — —	120 ф. 25 н.
Угарска крунска рента — —	95 ф. 90 н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 45 н.

Новије вести.

Из Србије. Краљ и министри непрестано се саветују, шта ће са касационим судом и радикалима. По Београду се проносе свакојаке вести. Ратни министар је наредио, да се казамати у београдској тврђави припреме за — госте. У Србији се нешто кува, а шта — још се не зна, само се наслућује.

Женидба талијанског наследника престола. Из Рима јављају, да је у суботу краљевска породица имала свој породични савет, на који су позвани и министар-председник Криспи и министар спољних послова Бланк, и на којем је закључено, да се наследник престола заручи са једном од аустро-угарских надвојвоткиња. Херцегу Томасу је поверено, да у овој ствари путује у Беч, да овај закључак саопшти нашој владалачкој кући, а за тим ће на скоро и сам наследник престола отпутовати у Беч у посету нашој владалачкој кући.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигао при самом закључку листа.)

БУДИМПЕШТА. По телеграфским гласовима из Београда, устав од 1888. године данас укинут.

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду